

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 146/2018-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Ficek, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 45/2008, za účasti Okresného súdu Námestovo, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 45/2008 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Námestovo p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Námestovo je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 570,06 € (slovom päťstosedemdesiat eur a šesť centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátskej kancelárii JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Ficek, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 45/2009 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu je účastníkom napadnutého konania vedeného okresným súdom o zaplatenie sumy 9 792,21 € s príslušenstvom, ktoré začalo podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu 3. apríla 2006 na Okresnom súde Dolný Kubín. V súvislosti s prechodom súdnictva na novovzniknutý Okresný súd Námestovo bola táto vec pridelená na rozhodnutie

Okresnému súdu Námestovo 18. januára 2008, odkedy je vedená pod sp. zn. 2 C 45/2008 (je pridelená tomu istému zákonnému sudcovi, pozn.).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„... v roku 2008, došlo k postúpeniu veci na Okresný súd Námestovo, ktorý vo veci konal a aj rozhodol. Okresný súd Námestovo však vo veci rozhodol až dňa 19. 01. 2017, t. j. po viac než 10 a pol roku od začatia konania.

Z uvedeného je zrejmé, že súd prvej inštancie v danej právnej veci konal s výraznými a nedôvodnými prietahmi, hoci rozhodovanie sporov týkajúcich sa vymáhania pohľadávok patri medzi bežnú a pomerne jednoduchú agendu súdov. Okrem toho ani skutková či právna zložitosť veci nemôže byť dôvodom na neprimerané prietahy v konaní...

Vyššie uvedené skutočnosti pritom platia o to viac ak súd prvej inštancie svoje rozhodnutie oprel o údajne nesprávny petit, ktorý mal podľa názoru tohto súdu zohľadniť vzájomnosť plnení sporových strán. Pritom pokiaľ mal súd prvej inštancie za to, že petit žaloby, resp. návrhu na vydanie platobného rozkazu je nesprávny, je priam nepochopiteľné, prečo konal tak dlhú dobu a vo veci rozhodol až po viac než desiatich rokoch. Navyše vzhľadom na nesprávnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie musel sťažovateľ v tejto veci podať odvolanie, čo súdne konanie opätovne predĺži. Pritom z hľadiska posudzovania dĺžky súdneho konania sa v zmysle ustálenej praxe posudzuje súdne konanie až do právoplatného skončenia veci ako jeden celok, a preto ak má vec v súčasnosti rozhodnúť odvolací súd, prietahy v konaní sa týkajú aj tohto odvolacieho súdu.

V mnohých prípadoch totiž Ústavný súd SR neposúdil celkovú dĺžku konania prebiehajúceho na viacerých inštanciách alebo súdoch. Taktiež sa stalo, že Ústavný súd SR odmietol sťažnosť z dôvodu, že v čase jej podania už bolo vo veci rozhodnuté, aj keď neprávoplatne. Obdobná prax bola v prípadoch, kedy vo veci už bolo rozhodnuté, avšak konanie prebiehalo naďalej v otázke trov konania. ESLP však v zmysle svojej ustálenej judikatúry označil predmetný prístup za príliš formalistický a nesúladný so zárukami článku 6 ods. 1 Dohovoru (napr. rozsudok Špatka proti Slovenskej republike z 15. decembra 2009, rozsudok A. R. spol. s r. o. proti Slovenskej republike z 9. februára 2010, rozsudok Zarembová proti Slovenskej republike z 23. novembra 2010, rozsudok Sirotnák proti Slovenskej republike z 21. decembra 2010, rozsudok Bubláková proti Slovenskej republike

z 15. februára 2011, rozsudok Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. júna 2016). Spoukazom na uvedené preto nemôže byť prekážkou rozhodnutia Ústavného súdu o prietahoch fakt, že súd prvej inštancie vydal vo veci rozsudok, proti ktorému sa sťažovateľ odvolal.

Z odpovede predsedníčky Okresného súdu Námestovo na sťažnosť na prietahy vyplýva, že k dĺžke súdneho konania prispeli aj okolnosti, ktoré podľa jej názoru nemohol súd prvej inštancie objektívne ovplyvniť, a to vykonanie obhliadky prostredníctvom dožiadaného Okresného súdu Bratislava IV, nemožnosť doručenia predvolaní žalobcovi a štyri zmeny zákonného sudcu (pritom prietahy spôsobené dožiadaným sudcom alebo zmenami zákonného sudcu nemožno v žiadnom prípade pričítať na ťarchu sťažovateľa. Rovnako tak ani nemožnosť doručenia písomnosti žalobcovi nemôže byť dôvodom takýchto výrazných prietahov v súdnom konaní...

Neefektívnym a zdĺhavým procesným postupom Okresného súdu Námestovo a postupom Krajského súdu v Žiline bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Sťažovateľ sa domáha aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia, čo odôvodňuje takto:

„Konanie začalo ešte keď v roku 2006, čo znamená, že medzičasom už uplynulo viac ako 11 rokov, počas ktorých som neustále v právnej neistote. Navyše odkedy súd prvej inštancie vydal pre mňa nepochopiteľný rozsudok, sú dni, kedy musím na toto konanie neustále myslieť. Takýto stav má na mňa zlý vplyv hlavne v po psychickej stránke. Pre súd zrejme ide iba o ďalší prípad, ale z môjho uhľa pohľadu ide u nemala finančnú sumu, ktorá nám chýba y rodinnom rozpočte. Odhliadnuc od stratených finančných prostriedkov, nekonečné súdne konanie mi spôsobuje nervové napätie. Ktorého sa nedokážem zbaviť. Som presvedčený, že nikdy nekončiaci stres poznačil aj moje zdravie, keď mi v júni roku 2010 bolo diagnostikované autoimunitné ochorenie, ktorého jediným preukázaným spúšťačom je stres a psychická záťaž. Toto ochorenie je toho času nevyliciteľné a zrejme sa s ním budem trápiť až do konca svojho života. Kvôli tomuto ochoreniu som sa stal osobou s ťažkým

zdravotným postihnutím s mierou funkčného postihnutia - 50 %. Toto moje ochorenie výrazne ovplyvňuje nielen môj život, ale život celej mojej rodiny. Aj s poukazom na tieto skutočnosti požadujem od Okresného súdu Námestovo sumu 20.000,- € titulom primeraného finančného zadosťučinenia za neprimeranú dĺžku súdneho konania a od Krajského súdu v Žiline požadujem sumu 2.000,- € z toho istého titulu.“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu v napadnutých konaniach, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 € vo vzťahu k okresnému súdu a 2 000 € vo vzťahu ku krajskému súdu a uložil okresnému súdu, ako aj krajskému súdu povinnosť uhradiť mu spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 374,80 €.

Z predloženého spisu okresného súdu v podstatnom vyplýva:

1. Návrh na vydanie platobného rozkazu sťažovateľ podal Okresnému súdu Dolný Kubín 3. apríla 2006.
2. Okresný súd Dolný Kubín vyzval sťažovateľa na úhradu súdneho poplatku 24. apríla 2006.
3. Dňa 5. mája 2006 sťažovateľ uhradil súdny poplatok za návrh.
4. Okresný súd Dolný Kubín vydal 9. mája 2006 platobný rozkaz sp. zn. 5 Ro 351/2006.
5. Odporca podal 26. mája 2006 odpor proti platobnému rozkazu.
6. Vec bola 29. mája 2006 prevedená do oddelenia civilných vecí Okresného súdu Dolný Kubín a bola jej pridelená sp. zn. 3 C 105/2006.
7. Uznesením z 5. júna 2006 bol vyrubený odporcovi súdny poplatok za podaný odpor, ktorý uhradil 17. júla 2006.
8. Okresný súd Dolný Kubín uskutočnil vo veci pojednávania 18. júla 2007, 27. augusta 2007 a 8. októbra 2007.

9. K 1. januáru 2008 vznikol Okresný súd Námestovo a vec bola pridelená na rozhodnutie tomuto súdu v súvislosti s prechodom súdnictva 18. januára 2008 so sp. zn. 2 C 45/2008 (bola pridelená tomu istému zákonnému sudcovi, pozn.).

10. Okresný súd Námestovo uskutočnil pojednávanie 5. januára 2009, ktoré bolo odročené na účel doplnenia dokazovania.

11. Okresný súd následne nariadil termín pojednávania na 29. jún 2009, z ktorého sa právny zástupca sťažovateľa vopred ospravedlnil z dôvodu kolízie termínov pojednávani, pričom sa ospravedlnil aj žalovaný.

12. Právny zástupca sťažovateľa navrhol na pojednávani konanom 10. augusta 2009 vykonanie ohliadky na mieste samom prostredníctvom dožiadaného súdu.

13. Okresný súd 2. decembra 2009 požiadal Okresný súd Bratislava IV o vykonanie ohliadky.

14. Okresný súd Bratislava IV listom z 19. apríla 2010 oznámil okresnému súdu termín ohliadky – 14. mája 2010.

15. Dňa 29. júna 2010 bola vec pridelená v súlade s dodatkom č. 5 k rozvrhu práce novému zákonnému sudcovi.

16. Okresný súd listom z 1. júla 2010 dopytoval dožiadany súd o stave ohliadky a listami zo 4. augusta 2010 a 7. septembra 2010 urgoval vybavenie svojej žiadosti.

17. Dožiadany súd oznámil listom zo 17. septembra 2010, že žiaden z účastníkov sa nedostavil na ohliadku, preto sa bude opakovať 8. októbra 2010.

18. Okresný súd dopytoval 25. októbra 2010 a 17. decembra 2010 dožiadany súd, čo sa týka výsledku ohliadky.

19. Dožiadany súd 17. januára 2011 oznámil nový termín ohliadky určený na 17. marec 2011 z dôvodu nedostavenia sa predvolaných osôb.

20. Okresný súd dopytoval opätovne 28. apríla 2011 dožiadany súd, čo sa týka výsledku ohliadky.

21. Dňa 17. marca 2011 sa uskutočnila ohliadka nehnuteľnosti dožiadaným súdom za účasti sťažovateľa a svedka. Vybavené dožiadanie bolo okresnému súdu doručené 16. mája 2011.

22. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 13. júl 2011, na ktoré sa účastníci nedostavili, sťažovateľ svoju neúčast' ospravedlnil nedostatkom finančných prostriedkov na cestovné (nezamestnaný, pozn.).

23. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 17. august 2011, na ktoré sa opätovne účastníci nedostavili.

24. Na výzvu okresného súdu, či trvá na podanej žalobe, sťažovateľ okresnému súdu 26. októbra 2011 oznámil, že vzhľadom na svoj zdravotný stav nemôže cestovať na pojednávanie, a preto žiada, aby mohol vypovedať písomne.

25. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. september 2012, na ktoré sa účastníci opätovne nedostavili. Predvolanie okresný súd doručil odporcovi prostredníctvom polície. Odporca sa ospravedlnil z neúčasti z dôvodu práce v zahraničí.

26. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 15. október 2012, na ktoré sa sťažovateľ nedostavil, pričom predvolanie sa mu nepodarilo doručiť ani prostredníctvom polície.

27. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 19. november 2012, na ktoré sa účastníci nedostavili. Sťažovateľovi sa nepodarilo doručiť predvolanie, okresný súd preto zisťoval jeho pobyt.

28. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 6. február 2013, na ktoré sa účastníci opätovne nedostavili, pričom sťažovateľovi sa nepodarilo doručiť predvolanie ani prostredníctvom polície.

29. Okresný súd následne opätovne zisťoval pobyt sťažovateľa.

30. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 2. marec 2013, pričom sťažovateľa predvolal aj prostredníctvom mailu a v predvolaní mu oznámil, že nemožno nahradiť výsluch účastníka písomným odpoveďami na otázky vzhľadom na zásadu bezprostrednosti súdneho konania.

31. Dňa 24. februára 2015 oznámil sťažovateľ okresnému súdu, že udelil splnomocnenie na svoje zastupovanie novej právnej zástupkyňi a požiadal o nariadenie nového termínu pojednávania.

32. Dňa 2. marca 2015 sa uskutočnilo pojednávanie vykonal za účasti odporcu a zástupcu sťažovateľa.

33. Dňa 2. apríla 2015 bol spis pridelený novému zákonnému sudcovi.

34. Okresný súd na pojednávaní konanom 19. januára 2017 vyhlásil rozsudok sp. zn. 2 C 45/2008, ktorým žalobu zamietol a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

35. Dňa 13. marca 2017 sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku z 19. januára 2017.

36. Okresný súd zaslal 24. marca 2017 odvolanie sťažovateľa na vyjadrenie odporcovi.

37. Dňa 3. apríla 2017 bola vec pridelená novej zákonnej sudkyni okresného súdu.

38. Odporca doručil 11. apríla 2017 svoje vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa okresnému súdu.

39. Dňa 5. mája 2017 zaslal okresný súd vyjadrenie odporcu k odvolaniu na vedomie sťažovateľovi.

40. Dňa 10. mája 2017 podal vyjadrenie sťažovateľ.

41. Okresný súd zaslal vyjadrenie sťažovateľa odporcovi 2. júna 2017.

42. Dňa 3. júla 2017 sťažovateľ podal ďalšie písomné vyjadrenie.

43. Okresný súd zaslal 1. augusta 2017 odporcovi vyjadrenie sťažovateľa z 3. júla 2017.

44. Sťažovateľ podal 8. augusta 2017 sťažnosť ústavnému súdu.

45. Okresný súd predložil spis na účely rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) 10. októbra 2017.

46. Krajský súd 13. marca 2018 verejne vyhlásil rozsudok sp. zn. 5 Co 305/2017, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu a priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania (100 %).

47. Spis bol vrátený okresnému súdu 23. marca 2018. Okresný súd doručil rozsudok odvolacieho súdu účastníkom 9. apríla 2018, čím rozsudok vo veci samej nadobudol právoplatnosť.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 146/2018 zo 6. marca 2018 ju prijal na ďalšie konanie v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní a vo zvyšnej časti (vo vzťahu k postupu krajského súdu) sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 261/2018 z 13. apríla 2018 oznámila, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti sťažovateľa a k sťažnosti sa v podstatnom vyjadrila takto:

„... konanie sa začalo na Okresnom súde Dolný Kubín dňa 3. 4. 2006 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Konanie bolo vedené pôvodne pod sp. zn. 5 Ro/351/2006, pričom po podaní odporu proti platobnému rozkazu bola vec dňa 29. 5. 2006 prevedená do občianskoprávneho oddelenia a bola jej pridelená nová sp. zn. 3 C/105/2006.

V súvislosti s prechodom súdnictva na novozriadený Okresný súd v Námestovo zák. č. 511/2007 Z. z. bola predmetná vec odovzdaná na vybavenie Okresnému súdu Námestovo, kde bola pridelená zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ] a bola jej pridelená nová spisová značka 2 C/45/2008.

Konanie v predmetnej veci je v súčasnosti právoplatne skončené rozsudkom Okresného súdu Námestovo zo dňa 19. 01. 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 9. 4. 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co/305/2017-308 zo dňa 13. 03. 2018.

Ako predsedníčka súdu som v roku 2017 vybavovala aj sťažnosť sťažovateľa na prieťahy v predmetnom súdnom konaní, kde v sťažnostnom konaní I SprS/33/2017 som nariadila dohľad nad plynulosťou súdneho konania v pravidelných trojmesačných lehotách.

K sťažnosti sťažovateľa chcem uviesť (tak ako som už konštatovala v sťažnostnom konaní), že k predĺženiu konania tejto veci počas vedenia na Okresnom súde Námestovo došlo v miere rozhodujúcej z objektívnych dôvodov, ktoré môže konajúci sudca ovplyvniť len čiastočne (vykonanie ohliadky prostredníctvom dožiadaného Okresného súdu Bratislava IV, ktoré vykonanie dôkazu trvalo skoro dva roky; správanie žalobcu, ktorému súd nemohol doručiť písomnosti - predvolania na pojednávania a najmä, že štyrikrát došlo k zmene zákonného sudcu vo veci).“

Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr 261/2018 z 13. apríla 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 2. mája 2018 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a k veci v podstatnom uviedla:

„Hoci rýchlosť vykonania miestnej obhliadky prostredníctvom dožiadaného súdu nebol Okresný súd Námestovo spôsobilý priamo a efektívne ovplyvniť, rozhodne nejde o okolnosť, ktorá by mala byť pričítaná na ťarchu sťažovateľa.

Sťažovateľ bol nútený požiadať o zmenu termínu vykonania obhliadky celkovo dvakrát, čo rozhodne nie je dôvodom na to, aby jej vykonanie trvalo takmer dva roky. Na ohliadku nariadenú na termín 14. 05. 2010 sťažovateľ nestihol prevziať z pošty uloženú zásielku. V deň ohliadky mu projektant ohlásil, že už ide, a preto sťažovateľ súdu elektronicky oznámil (asi 4 hodiny pred ohliadkou), že sa nestihne dostaviť. Následne, dňa 07. 10. 2010, sťažovateľ druhý a zároveň posledný krát požiadal o nový termín, pretože na 08. 10. 2010 sa nemohol dostaviť z pracovných dôvodov. V poradí tretí nariadený termín (na deň 17. 03. 2011) už prebehol v poriadku.

Pokiaľ ide o problémy s doručovaním písomností sťažovateľovi, v tomto smere spôsobuje problém fakt, že príslušný stavebný úrad od roku 2003 neukončil kolaudačné konanie stavby, v ktorej má sťažovateľ trvalý pobyt. V tej veci preto už sťažovateľ pristúpil k podaniu správnej žaloby. S poukazom na spomenuté prieťahy v správnom konaní nemôže sťažovateľ dotknutú stavbu riadne užívať, a robia mu problémy aj na prvý pohľad jednoduché veci, ako preberanie pošty v adrese trvalého pobytu.

... je hlavným dôvodom prieťahov na strane súdu fakt, že v priebehu konania došlo štyrikrát k zmene zákonného sudcu. Pritom tento dôvod prieťahov nie je sťažovateľ žiadnym spôsobom (ani vlastnou aktivitou) schopný ovplyvniť. Tento fakt preto sťažovateľovi nemôže byť v žiadnom prípade na ujmu, ale je ho potrebné pričítať na ťarchu konajúcemu súdu. Za personálne alebo iná organizačné dôvody na strane súdu, spôsobujúce prieťahy v súdnom konaní, predsa nemôže niesť zodpovednosť sťažovateľ, ako účastník konania, resp. strana sporu.

Záverom len pre úplnosť uvádzam, že... v dotknutom súdnom konaní došlo k nedôvodným a zbytočným prietahom, za ktoré zodpovedá práve konajúci súd – OS Námestovo.“

Sťažovateľ si zároveň uplatnil trovy konania pred ústavným súdom v rozsahu troch úkonov právnej služby v sume 570,05 €.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 45/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie

stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosti sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie, ktorého predmetom je rozhodovanie o zaplatení peňažnej sumy, tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov. Ani konkrétne okolnosti posudzovanej veci nesignalizujú, že by išlo o právne či skutkovo zložitejšiu vec, a to napriek tomu, že v rámci dokazovania bolo potrebné zabezpečiť ohliadku nehnuteľnosti dožiadaným súdom.

2. Správanie sťažovateľa ako strany sporu je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zo súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľ čiastočne prispel k predĺženiu napadnutého konania, keďže v priebehu rokov 2012 a 2013 bolo doručovanie písomností na jeho adresu trvalého pobytu spojené s opakovanými ťažkosťami, pričom z dôvodov na jeho strane bolo potrebné opakovane odročovať už nariadené pojednávania (celkom 5-krát, pozn.). Ústavný súd tieto skutočnosti zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd o žalobe sťažovateľa koná od roku 2006, čo signalizuje jeho neefektívny postup v napadnutom konaní, súvisiaci najmä s nevyužívaním poriadkových opatrení slúžiacich k zabezpečeniu potrebnej súčinnosti strán konania. V priebehu napadnutého konania ústavný súd identifikoval jedno obdobie neodôvodenej nečinnosti okresného súdu od januára 2013 do februára 2015.

Ústavný súd preto aj s prihliadnutím k neprimeranej celkovej dĺžke konania, zistenej neefektívnej činnosti okresného súdu a obdobiu jeho neodôvodnenej nečinnosti dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie bolo v čase rozhodovania ústavného súdu už právoplatne skončené (9. apríla 2018), ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy nevyslovil príkaz okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä celkovú dĺžku napadnutého konania a zistenú nečinnosť okresného súdu, ako aj čiastočný (negatívny) podiel sťažovateľa k celkovej dĺžke konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

Úhradu priznal v uplatnenom rozsahu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a podanie písomného vyjadrenia vo veci) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Tarifná odmena za úkon právnej služby v roku 2017 predstavuje sumu 147,33 € a za úkon v roku 2018 sumu 153,50 €. Za dva úkony v roku 2017 a jeden v roku 2018 tak prináleží suma 448,16 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za dva úkony v roku 2017 a jeden úkon v roku 2018 v sume 26,89 €, čo spolu predstavuje sumu 475,25 €. Právny zástupca sťažovateľa preukázal osvedčením o registrácii pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), že je platiteľom dane, a preto ústavný súd zvýšil priznanú odmenu o 20 % DPH, čo spolu predstavuje sumu 570,06 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2018